

Zápis

**z obhajoby dizertační práce PhDr. Richarda Vaculy
konané dne 29. března 2012 na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze**

Téma práce:

„Oživení regionálního jazyka v oblasti Provence prostřednictvím bilingvních škol Calandretas“

Přítomní:

Předseda komise	doc. PhDr. Petr Čermák, Ph.D.
Členové komise	prof. PhDr. Bohumil Zavadil, CSc. (školitel) prof. PhDr. Sylva Hamplová, CSc. prof. PhDr. Jana Králová, CSc. doc. Mgr. Pavel Štichauer, Ph.D.
Oponenti	doc. Mgr. Miroslav Valeš, Ph.D. PhDr. Josef Prokop, Ph.D.
Kandidát	PhDr. Richard Vacula
Zástupci akademické veřejnosti (diváci)	

Průběh formální části obhajoby:

Předseda komise doc. PhDr. Petr Čermák, Ph.D. zahájil obhajobu a představil přítomným kandidáta, členy komise i oponenty.

Školitel prof. PhDr. Bohumil Zavadil, CSc. rovněž představil doktoranda a seznámil komisi i další přítomné s průběhem jeho doktorského studia.

Kandidát prezentoval svou dizertační práci. Zmínil otázku substituce regionálních jazyků francouzštinou a problematiku obnovy autochtonního jazyka v oblasti Provence, zdůvodnil rovněž své zaměření na danou oblast. Následně stručně představil zvolené výzkumné metody a postupy jejich analýzy. Závěrem svého vystoupení načrtl podstatné výsledky, které výzkum přinesl.

Poté oponenti, doc. Mgr. Miroslav Valeš, Ph.D., a PhDr. Josef Prokop, Ph.D., přednesli závěry svých posudků. Práce byla celkově shledána způsobilou, dílčí výhrady se týkaly především volby výzkumných metod, dále pak nedostatečného zdůraznění rivality dvou antagonistických koncepcí provensálského regionalismu a okrajově také problematiky překladačného označení regionálních jazyků/dialektů do češtiny.

Následně kandidát PhDr. Richard Vacula odpověděl na výhrady formulované v posudcích. Nejdříve zdůvodnil důsledné překládání označení dialektů i za cenu vytváření neologismů, a to na základě francouzských výchozích termínů. Hlavním argumentem pro tuto volbu byla analogie se vžitými termíny (tedy např. „vivaroalpština“ dle „provensálština“).

Potlačení otázky antagonistických regionalistických hnutí (tzv. provensalisté / okcitanisté) zdůvodnil kandidát jejím malým vlivem na sociolingvistickou situaci ve zkoumaných lokalitách (města Gap a Orange), a to v souladu s výsledky výzkumu. Zároveň však připustil klíčový význam této otázky pro situaci v Provence jako celku a nutnost dalších navazujících výzkumů.

K otázce volby výzkumných metod se kandidát vyjádřil v tom smyslu, že jde o širokou problematiku, poznamenanou mezi jiným i osobními preferencemi a zkušenostmi jednotlivých výzkumníků, která nemůže být uspokojivě vyřešena během krátké debaty a nutně tak zůstane otevřena. Připomněl výhody i nevýhody jednotlivých metod (zejména metoda dotazníkového průzkumu / metoda zúčastněného pozorování), a to i s ohledem na charakter následné analýzy a formulace závěrů (metody kvantitativní / kvalitativní), a pokusil se zdůvodnit svoji volbu metod (dotazníkové šetření částečně kombinované s řízeným rozhovorem poskytující dostatek údajů pro kvantitativní analýzu i pro její doplnění kvalitativními metodami). Připustil také, že v konkrétní situaci výzkumu pro dizertační práci hrály roli rovněž praktické faktory (zejm. finanční stránka výzkumu a jeho časová náročnost).

Oponenti se následně vyjádřili k vystoupení kandidáta. Jeho odpovědi byly shledány dostačujícími, konstatována byla samozřejmě také otevřenost některých problémů.

Průběh diskuse:

V následující volné diskusi nejdříve vystoupil školitel, prof. PhDr. Bohumil Zavadil, CSc., s dotazem, do jaké míry jsou dosud vydávány provensálsky píšící autoři. Kandidát odpověděl, že vydavatelská činnost v Provence trvá a týká se jak reedice děl starších autorů, tak i vydávání autorů současných. Zároveň si dovilil požádat oponenta PhDr. Josefa Prokopa, Ph.D., o doplnění své odpovědi s ohledem na to, že otázka literární spadá spíše do jeho sféry zájmu. Ten mj. připomněl, že vydávání i vlastnictví děl v provensálštině patří k jistému bontonu, zároveň však s ohledem na upadající jazykovou kompetenci dochází k častému vydávání provensálských děl se zrcadlovým překladem do francouzštiny.

Doc. Mgr. Miroslav Valeš, Ph.D., se dotázal na konstatování, které zaznělo v úvodní kandidátově prezentaci práce, že v domácím prostředí hovoří noví mluvčí okcitanštiny (žáci Calandret) především s mužskými členy rodiny. Kandidát tuto situaci, doloženou výzkumem, zdůvodnil možnou skrytou prestiží (covert prestige) regionálního jazyka v mužském společenství a odkázal v této souvislosti na článek T. Pooleyho (POOLEY, Tim. La différenciation hommes-femmes dans la pratique des langues régionales de France. *Langage et société*. 2003, n° 7, s. 9-31. ISSN 0181-4095). Prezentovanou hypotézu potvrdili rovněž prof. PhDr. Jana Králová, CSc., a doc. Mgr. Pavel Štichauer, Ph.D. (otázka předávání španělštiny v Novém Mexiku a dialektální/standardní italštiny v Itálii).

Doc. Mgr. Miroslav Valeš, Ph.D., následně vznesl dotaz, zda byla vedle existence bilingvních škol ve Francii někdy diskutována také otázka monolingvních škol v regionálním jazyce praktikujících metodu tzv. „immersion“. Kandidát odpověděl, že existenci podobných škol neumožňuje francouzská ústava, ale metodu „immersion“ využívají právě bilingvní školy na úrovni mateřské školy a v prvních ročnících ZŠ.

Prof. PhDr. Bohumil Zavadil, CSc. připomněl důležitost existence spisovné jazykové normy pro přežití, resp. obnovení minorizovaného jazyka. K dané problematice se vyjádřil kandidát i oponent PhDr. Josef Prokop, Ph.D. v tom smyslu, že právě otázka jazykové

normalizace je v oblasti tzv. Okcítanie velice komplikovaná s ohledem na existenci více kulturních center (mj. Provence, Gaskoňsko...). Bylo připomenuto, že příznivci tzv. okcitanismu se snaží o vytvoření jakési „referenční“ normy opírající se o languedočtinu jakožto centrální okcitéanský dialekt/jazyk při respektování ostatních regionálních kulturních variet.

Prof. PhDr. Bohumil Zavadil, CSc. ještě v krátkosti připomněl otázku úspěšné jazykové normalizace v Baskicku a ukončil blok otevřené diskuse symbolickou recitací první strofy Mistralova poematu Mirèio.

Závěrem bylo připomenuto jméno zesnulého Doc. PhDr. Jaromíra Tláskala, který byl prvním školitelem a vedoucím kandidátovy dizertační práce. Předseda komise doc. PhDr. Petr Čermák, Ph.D. potom ukončil veřejnou část obhajoby.

Vyhlášení výsledku tajného hlasování:

Komise navrhla udělit kandidátovi titul doktor (Ph.D.).

Zapsal: PhDr. Jan Hricsina, Ph.D.

Podpis předsedy komise: